

В І Д Г У К

офіційного опонента доктора медичних наук, професора **Подрігала Леоніда Володимировича** на дисертаційну роботу **Ромолданової Ірини Олександрівни** «Контроль психологічної підготовленості кваліфікованих тхеквондистів в чотирирічному циклі підготовки», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 017 – Фізична культура і спорт

Актуальність теми дисертації. Оптимізація підготовки спортсменів в чотирирічних циклах, які спрямовані на участь у Олімпійських іграх, є важливим науково-практичним завданням спортивної науки. Одною із особливостей сучасного олімпійського руху є тенденція до продовження періоду виступів у спорті вищих досягнень, участь спортсменів у декількох олімпійських циклах. Це вимагає науково-практичного супроводу підготовки, змістом якого є розробка чотирирічних олімпійських циклів, що повинні мати оригінальну та самостійну спрямованість.

До особливостей сучасного розвитку тхеквондо повинні бути віднесені суттєві зміни правил змагань, оптимізація методики підготовки. Пошук, обґрунтування та апробація прогресивних інноваційних підходів у підготовці спортсменів також сприяє вдосконаленню тренувальної і змагальної діяльності тхеквондистів. Суттєве місце серед таких підходів займають сучасні засоби та методи психологічного забезпечення підготовки спортсменів.

Тому, дисертація, метою якої є обґрунтування та представлення механізму контролю психологічної підготовленості кваліфікованих тхеквондистів в чотирирічних циклах підготовки, повинна бути оцінена як актуальна для сучасної спортивної науки.

Актуальність роботи також доводиться тим, що вона виконана відповідно до Плану НДР НУФВСУ за темами «Удосконалення системи

спортивної підготовки і змагальної діяльності кваліфікованих спортсменів в сучасних умовах інтенсифікації змагальної діяльності» та «Структура і зміст багаторічної підготовки спортсменів у сучасних умовах розвитку спорту».

Достовірність і наукова новизна отриманих результатів.

Вірогідність отриманих результатів і висновків забезпечена їх комплексним обґрунтуванням, адекватністю обраних методів меті та завданням дослідження; якісним і кількісним аналізом результатів; доцільним і коректним застосуванням статистичних методів для обробки і аналізу.

Дисертація має суттєву наукову новизну. В ній вперше систематизовані психологічні властивості та якості особистості кваліфікованих тхеквондистів, встановлено їх пріоритетну значущість під час контролю рівня психологічної готовності протягом чотирирічних циклів підготовки. В роботі представлено загальний алгоритм організації психологічного контролю підготовленості кваліфікованих тхеквондистів. Автором обґрунтовано та розроблено етапну структуру механізму психологічного контролю підготовленості кваліфікованих тхеквондистів та визначено рівень прояву значущих психологічних властивостей та якостей тхеквондистів різного віку та статі. Проведені дослідження дозволили вперше визначити факторну структуру психологічної підготовленості тхеквондистів різного віку та статі, встановити взаємозв'язки між рівнем психологічної підготовленості та ефективністю змагальної діяльності. В дисертації представлені дані, які відображають динаміку змін показників психологічної підготовленості спортсменів, підтверджені відомості, щодо впливу психологічних властивостей спортсменів на змагальну діяльність. Результати дозволили доповнити дані щодо особливостей змагальної діяльності в тхеквондо, щодо значущості психологічної підготовки в спортивних єдиноборствах. Підтверджено положення щодо важливості системного використання засобів та методів спортивної підготовки у сучасному спорті.

Якість використаних для дослідження методів, репрезентативність отриманих результатів. Схема виконання роботи передбачала можливість

отримання повної й об'єктивної інформації при послідовному виконанні намічених завдань, причому відомості, отримані на попередніх етапах, стали передумовою наступних етапів дослідження. У роботі використані такі методи, як теоретичні методи дослідження (аналіз, синтез), аналіз і узагальнення спеціальної літератури, педагогічне спостереження та опитування, методи психодіагностики, метод експертних оцінок, методи математичної статистики.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації та доцільність продовження і розвитку відповідних досліджень. Отримані результати мають суттєву практичну значущість та полягають у впровадженні в практику розробленого механізму контролю психологічної підготовленості кваліфікованих тхеквондистів збірної команди України до участі в Олімпійських іграх. Розроблений алгоритм контролю психологічної підготовленості кваліфікованих спортсменів в рамках чотирирічних циклів підготовки може бути застосований у інших видах спорту. Результати роботи впроваджено у процес підготовки спортсменів тхеквондо Федерації тхеквондо ВТФ України, у підготовку спортсменів у Позанавчальному спортивному закладі Центр військово-патріотичного та спортивного виховання молоді «Десантник» (м.Київ). Результати роботи використані у навчальному процесі на кафедрі історії та теорії олімпійського спорту НУФВСУ, при підготовці тренерів у центрі підвищення кваліфікації та перепідготовки тренерів НУФВСУ. Практична значущість роботи стверджена відповідними актами впровадження.

Оцінка наукової та літературної якості складу матеріалу і стилю дисертації. Дисертація написана літературною українською мовою, автор добре володіє матеріалом та вільно його викладає. Характер та стиль оформлення дисертації повністю відповідають загальним вимогам.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації. Структура викладення дисертаційного матеріалу є традиційною, такою, що є прийнятною для наукових робіт подібного плану.

Матеріали дисертації викладені на 215 сторінках. Робота складається з анотації, вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Список використаних джерел містить 187 найменувань, з них 68 іноземних. Робота ілюстрована 9 таблицями й 35 рисунками.

У вступі обґрунтована актуальність теми дослідження, показан її зв'язок із державними науковими програмами, сформульована мета та завдання дисертації, визначено об'єкт та предмет, розкрито наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів, наведені відомості щодо апробації результатів, наявних публікацій, структури роботи.

У першому розділі дисертант проводить аналітичний огляд наявних літературних джерел, присвячених вирішенню проблеми контролю психологічної підготовленості кваліфікованих тхеквондистів в чотирирічних циклах підготовки. В розділі послідовно розглядаються теоретико-методичні основи підготовки спортсменів в чотирирічних циклах підготовки, особливості змагальної діяльності кваліфікованих тхеквондистів та її врахування під час контролю психологічної підготовленості спортсменів, питання психологічного забезпечення підготовки кваліфікованих спортсменів в олімпійських циклах та контролю психологічної підготовленості в спортивних єдиноборствах. Проведений аналітичний огляд дозволив дисертанту ствердити актуальність обраного напрямку досліджень, його важливість для створення цілісного механізму організації психологічного забезпечення підготовки тхеквондистів та алгоритму контролю стану їх психологічної готовності протягом всього періоду підготовки до Олімпійських ігор.

Другий розділ містить відомості щодо програми, матеріалів та методів, використаних у роботі. Досягнення мети та виконання завдань дослідження здійснено за допомогою спеціально розробленої програми, згідно з якою дослідження проведено у три етапи. Експериментальну частину дослідження було проведено за участю членів збірної команди України зі тхеквондо. Кількість учасників дослідження на всіх етапах роботи була достатня для

забезпечення отримання репрезентативних результатів, високий рівень спортивної майстерності доводив елітність учасників.

Використані у роботі методи цілком відповідають поставленим завданням, є загально визнаними та репрезентативними. Методики, застосовані для статистичної обробки, є адекватними та дозволяють отримати вірогідні результати. Необхідно відмітити, як перевагу роботи, застосування методик та показників непараметричної статистики.

Третій розділ присвячено обґрунтуванню алгоритму організації психологічного контролю та визначенню інформативних складових підготовленості кваліфікованих тхеквондистів в чотирирічних олімпійських циклах підготовки. Наведені в розділі результати опитування тренерів доводять важливість використання засобів психологічного контролю під час підготовки спортсменів. Розділ містить основні принципи психологічного контролю підготовки тхеквондистів. Автором з'ясовано динаміку основних психологічних властивостей спортсменів залежно від їх досвіду (кількості олімпійських циклів). Обґрунтовано необхідність розробки індивідуальних психологічних профілів елітних тхеквондистів, які можуть бути використані у якості моделей на більш ранніх етапах багаторічної підготовки з метою здійснення відбору, орієнтації, прогнозу тощо.

Аналіз таких особливостей психологічної підготовленості кваліфікованих тхеквондистів різного віку і статі та їх зв'язків з ефективністю їх змагальної діяльності в чотирирічних циклах підготовки і став завданням наступного розділу роботи. Результати четвертого розділу доводять важливість моніторингу психологічних властивостей спортсменів, застосування такого тестування для відбору, визначення оптимального стилю змагальної діяльності, вибору засобів та методів підготовки тощо. З'ясовані взаємозв'язки визначають стратегічні перспективи успішних виступів тхеквондистів на найвищому рівні, дозволяють підвищити ефективність виступу у змаганнях. Автором здійснено факторний аналіз структури психологічної підготовленості тхеквондистів різної статі, що

дозволило визначити сумарний вклад чинників психологічної підготовленості в ефективність змагальної діяльності тхеквондистів.

У п'ятому розділі автор проводить аналіз та узагальнення результатів. Зміст цього розділу стверджує виконання поставлених завдань та досягнення мети дисертації, ще раз доводить наукову новизну та практичну значущість дисертації. Як суттєву перевагу дисертації потрібно відмітити високий рівень обговорення отриманих результатів, залучення для цього сучасних відомостей спортивної психології.

Висновки, зроблені у роботі, є логічними, відбивають реалізацію поставлених завдань, містять найбільш важливі наукові і практичні результати, одержані в дисертації, та необхідний цифровий матеріал.

Автор має достатню кількість публікацій, що відбивають одержані результати: 6 наукових публікацій, з них 5 статей у наукових фахових виданнях України, 1 публікація апробаційного характеру.

Результати дисертації апробовано на конференціях міжнародного та національного рівня, вони доповідалися та обговорювалися на «круглих столах» і конференціях кафедр спортивних єдиноборств, історії та теорії олімпійського спорту НУФВСУ.

Оцінюючи в цілому позитивно дисертацію Ромолданової І.О., необхідно у порядку дискусії зупинитися **на запитаннях та зауваженнях**, що виникли під час ознайомлення із роботою, а саме:

1. Комплексний аналіз літературних джерел є важливою складовою сучасної наукової роботи. Які саме наукометричні бази та електронні бібліотеки були використані для аналітичного огляду літератури? За якими ключовими словами здійснювався пошук?
2. До яких вікових груп відносяться учасники дослідження?
3. Як у роботі були дотримані міжнародні біоетичні вимоги?
4. Для отримання інформації про суб'єктивні судження спортсменів-тхеквондистів щодо стану їхньої психологічної підготовленості у дослідженні було використано метод опитування. Який тип анкети

- (відкрита, закрита, анкета-меню тощо) було використано та як здійснювалася перевірка її валідності?
5. У якості зауваження потрібно вказати на відсутність помилок відносних величин, що ілюструють результати анкетування тренерів (розділ 3). Це не дозволяє оцінити вірогідність відмінностей і, фактично, свідчить лише про тенденції отриманих результатів.
 6. Результати розділу 3 дозволили виділити три групи параметрів, що характеризують стан психологічної підготовленості кваліфікованих тхеквондистів. Які показники, на ваш погляд, є найбільш важливими для прогнозу змагальної успішності спортсменів?
 7. Визначення типу темпераменту учасників з'ясувало переважання осіб, що відносяться до сангвініків та холериків. Як це можна пояснити з позицій специфічності впливу виду спорту на організм спортсмена?
 8. В роботі для психологічної діагностики використано батарею тестів. Який тест можна рекомендувати в якості інструменту поточного моніторингу стану спортсменів тхеквондистів?
 9. Чи можна оцінити встановлені зміни психологічного стану спортсменів як донозологічні розлади здоров'я?
 10. Чим можна пояснити встановлені гендерні відмінності матриці психологічної підготовленості учасників (підрозділ 4.4)?

Однак слід зазначити, що ці зауваження та питання не знижують актуальності, новизни та практичної значущості дисертаційної роботи та не впливають на її загальну високу позитивну оцінку.

ВИСНОВОК

Дисертація Ромолданової Ірини Олександрівни «Контроль психологічної підготовленості кваліфікованих тхеквондистів в чотирирічному циклі підготовки», що представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності: 017 – Фізична культура і спорт, є самостійною, закінченою науково-дослідною роботою, що виконана на актуальну тему, має вагоме теоретичне та практичне значення. За

актуальністю порушеної проблеми, новизною отриманих результатів та практичним значенням дисертаційна робота Ромолданової І.О. відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, та наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно з Наказом МОН України № 759 від 31.05.2019 р.), а її автор Ромолданова І.О. заслуговує на присудження їй ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Офіційний опонент,
завідувач кафедри фізкультурно-
спортивної реабілітації
Харківської державної академії
фізичної культури, доктор
медичних наук, професор

Подрігало Л.В.

Проректор з науково-педагогічної
роботи Харківської державної
академії фізичної культури, доктор
наук з фізичного виховання та
спорту, професор

Ольховий О.М.